

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.008.04.2017
P/17/048

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/048 – Utrzymanie i eksploatacja sieci wodociągowych w miastach.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontroler	Artur Matejko, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/93/2017 z dnia 23.05.2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałczu ¹ , Plac Polski 1, 78-600 Wałcz.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Szalwach, Prezes Zarządu ZWiK. (dowód: akta kontroli str. 83-85)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Uzasadnienie oceny ogólnej

ZWiK spełnił wymagania prawne dotyczące prowadzenia działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę – dysponował siecią wodociągową, otrzymał zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz pozwolenia wodnoprawne na pobór wód. Spółka wypełniła również wymagania przepisów prawa w działaniach na rzecz przygotowania organizacyjnego i finansowego do prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę miasta Wałcz. Do sieci wodociągowej na terenie miasta przyłączonych było 98,3 % nieruchomości, natomiast odsetek mieszkańców Wałcz korzystających ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę wyniósł 99,2 % we wszystkich latach objętych kontrolą.

Zakład podjął skuteczne działania dotyczące ograniczania strat wody w sieci wodociągowej oraz na rzecz zmniejszenia awaryjności sieci i łagodzenia skutków awarii. ZWiK prawidłowo wypełniał obowiązki w zakresie prowadzenia wewnętrznej kontroli jakości wody wodociągowej oraz podejmował skuteczne działania w celu zapobiegania takim przypadkom. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki pogorszenia jakości wody. Spółka zgodnie z prawem i gospodarnie ustalała taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę. Każdorazowo wnioski o zatwierdzenie taryfy (przedstawiane prawidłowo Burmistrzowi Wałcza) były właściwie uzasadnione.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały m.in. na nie zróżnicowaniu wysokości opłat środowiskowych za pobór w zależności od ich przeznaczenia oraz nie poddawaniu sieci wodociągowej kontroli okresowej, która powinna być przeprowadzana przynajmniej raz na pięć lat.

¹ Dalej: ZWiK lub Spółka.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

Ponadto Spółka do uzasadnienia wniosków taryfowych nie dołączała pełnego sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy co było wymagane przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków³ oraz rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków⁴.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie powszechnego dostępu do sieci wodociągowej.

1.1. Przygotowanie formalno-prawne do realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Opis stanu faktycznego

1. Spółka została zawiązana 15.05.1998 r. Jedynym udziałowcem Spółki w kontrolowanym okresie była Gmina Miejska Wałcz⁵. Przedmiotem działalności Spółki było m.in. pobór wody, jej uzdatnianie i rozprowadzanie systemem sieci do odbiorców.

(dowód: akta kontroli str. 4-5, 8-9, 666)

2. Uchwałą Nr II/sXXXV/275/98 Rady Miejskiej w Wałczu z 23.02.1998 r., zmieniającą uchwałę Nr II/sXXVII/218/97 z 21.05.1997 r. w sprawie przekształcenia ZWiK w jednoosobową spółkę gminy pod firmą: „Zakład Wodociągów i Kanalizacji – spółka z o.o. w Wałczu”, Miasto wniosło do tworzonej Spółki wraz z prawem własności gruntu i znajdujących się na nim budynków, środki trwałe, przedmioty nietrwałe i urządzenia, co wskazano w akcie założycielskim Spółki, sporządzonym w formie aktu notarialnego⁶. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Koszalinie, IX Wydział Krajowego Rejestru Sądowego z 14.01.2004 r. – Spółka została wpisana do rejestru KRS pod numerem 0000186945. Kapitał zakładowy na dzień 31.12.2016 r. wyniósł 29.684,0 tys. zł i dzielił się na 59.368 równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 500 zł każdy. Wszystkie udziały należały do Miasta. Burmistrz Miasta, jako organ wykonawczy Gminy, pełnił od 19.11.2002 r. funkcję Zgromadzenia Wspólników. Rada Nadzorcza składała się z pięciu członków, w tym dwóch przedstawicieli załogi.

(dowód: akta kontroli str. 51-52, 666)

3. Decyzją Nr 141/2002 Zarządu Miasta Wałcz z 25.06.2002 r., po rozpatrzeniu wniosku ZWiK z 31.05.2002 r., udzielono zezwolenia na czas nieograniczony, na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. W udzielonym zezwoleniu, stosownie do wymogów art. 16 ust. 1 uzw, zobowiązano Spółkę do niezawodności zbiorowego zaopatrzenia w wodę, przestrzegania wymagań ograniczania szkodliwego oddziaływania na środowisko, utrzymania możliwie niskich kosztów prowadzenia działalności objętej zezwoleniem. Zezwolenie zawierało elementy wymagane art. 18 uzw oraz dodatkowo określało warunki składania Burmistrzowi informacji i danych o sposobie realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w tym dotyczących jakości wody, stanu sieci i urządzeń wodociągowych.

(dowód: akta kontroli str. 66-69, 667)

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 328; dalej: uzw.

⁴ Dz. U. Nr 127, poz. 886 ze zm.

⁵ Dalej: Miasto.

⁶ Rep. A Nr 5056/1998 z 15.05.1998 r.

4. Spółka, stosownie do wymogów zawartych w art. 122 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 37 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne⁷ dysponowała pozwoleniem wodnoprawnym na pobór wód podziemnych. W decyzji Wojewody Zachodniopomorskiego z 16.06.2003 r. udzielono Spółce pozwolenia wodnoprawnego dla komunalnych ujęć wody zlokalizowanych w trzech miejscach (przy ul. Podgórnej, Zbożowej i Bydgoskiej) na pobór wód podziemnych z ujęć:

- przy ul. Podgórnej opartego na czwartorzędowych studniach wierconych w ilości: $Q_{\text{śr.d}}=4.336 \text{ m}^3/\text{d}$; $Q_r=1.582.640 \text{ m}^3/\text{rok}$;
- przy ul. Zbożowej opartego na czwartorzędowych studniach wierconych w ilości: $Q_{\text{śr.d}}=1.858 \text{ m}^3/\text{d}$; $Q_r=678.179 \text{ m}^3/\text{rok}$;
- przy ul. Bydgoskiej opartego na trzeciorzędowych studniach wierconych w ilości: $Q_{\text{śr.d}}=434 \text{ m}^3/\text{d}$; $Q_r=158.410 \text{ m}^3/\text{rok}$;

Termin ważności pozwolenia określono do 20.06.2020 r.

W pozwoleniu nie określono maksymalnych wielkości godzinowych ($Q_{\text{max/h}}$) dla komunalnych ujęć wody.

(dowód: akta kontroli str. 244-258, 667)

5. Strefa ochrony bezpośredniej ujęć wody (min. 8,0 m) została ustanowiona przez Wojewodę Piłskiego: przy ul. Podgórnej pozwoleniem wodnoprawnym OS-VIII/Z-6210/8/93 z 1.03.1993 r.; przy ul. Zbożowej i ul. Bydgoskiej pozwoleniem wodnoprawnym OS-VIII/Z-6210/42/98 z 4.11.1998 r., które zostało wygaszone decyzją Wojewody Zachodniopomorskiego z 16.06.2003 r.

ZWiK w okresie objętym kontrolą nie posiadał formalnie ustanowionych stref ochronnych z terenem ochrony bezpośredniej.

(dowód: akta kontroli str. 238-243, 667-668)

Przeprowadzone oględziny 8.06.2017 r. potwierdziły przestrzeganie warunków użytkowania gruntów w strefie, określonych w ww. nieaktualnych (wygaszonych) pozwoleniach wodnoprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 532)

1.2. Przygotowanie organizacyjne i finansowe do realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę

6. W okresie objętym kontrolą⁸ Spółka zarządzała urządzeniami wodociągowymi (art. 2 pkt 16 uzzw), tj. 3 stacjami uzdatniania wody:

- SUW Podgórna: 5 studni głębinowych, 2 aeratory kaskadowe, 2 komory reakcji, 3 filtry odżelaziające, 3 filtry odmanganiające, 2 chloratory awaryjne; SUW Podgórna dysponowała 3 zbiornikami do gromadzenia wody (2 o poj. 500 m³ i 1 o poj. 250 m³) oraz 1 pompownią służącą do wyrównywania ciśnienia w sieci;
- SUW Zbożowa: 4 studnie głębinowe, 2 aeratory DN1200, 7 odżelaziaczy, 9 odmanganiaczy, 2 chloratory awaryjne;
- SUW Bydgoska⁹: 2 studnie głębinowe, 4 filtry ciśnieniowe z aeratorem.

Długość przewodów wodociągowych magistralnych w badanym okresie wynosiła 3 km, długość przewodów rozdzielczych wzrosła z 58 km (stan na 31.12.2014 r.) do 58,4 km (stan na 31.12.2016 r. i 31.03.2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 560-564, 669)

Wielkości dotyczące długości przewodów wodociągowych nie odpowiadały danym, wykazanym za 2014, 2015 i 2016 rok w sprawozdaniach M-06.

(dowód: akta kontroli str. 277-282, 560-564)

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1121.

⁸ 2015 – 2017 (do 31.03).

⁹ Ujęcie wody przy ul. Bydgoskiej w Walczu w latach 2015-2017 (I kw.) było wyłączone z eksploatacji.

7. Obowiązujący w badanym okresie Regulamin dostarczania wody¹⁰, określał prawa i obowiązki Spółki w zakresie dostarczania wody oraz prawa i obowiązki odbiorców usług, w tym szczegółowe warunki i tryb zawierania umów z odbiorcami usług, zgodnie z art. 19 ust. 2 uzzw.

(dowód: akta kontroli str. 70-82, 669)

Przeprowadzone 14.06.2017 r. oględziny strony internetowej Spółki¹¹ potwierdziły zamieszczenie na niej w formie pliku pdf (z możliwością pobrania na nośnik magnetyczny) Regulaminu dostarczania wody.

(dowód: akta kontroli str. 523-529)

8. Liczba zawartych umów o zaopatrzenie w wodę przez ZWiK z właścicielami nieruchomości wg stanu na:

- 31.12.2015 r. wynosiła 8.402, w tym 2.220 z właścicielami lub zarządzającymi nieruchomościami (26,4%) oraz 6.182 z właścicielami lokali w budynkach wielolokalowych (73,6%);
- 31.12.2016 r. wynosiła 8.526, w tym 2.270 z właścicielami lub zarządzającymi nieruchomościami (26,6%) oraz 6.256 z właścicielami lokali w budynkach wielolokalowych (73,4%);
- 31.03.2017 r. wynosiła 8.543, w tym 2.281 z właścicielami lub zarządzającymi nieruchomościami (26,7%) oraz 6.262 z właścicielami lokali w budynkach wielolokalowych (73,3%).

(dowód: akta kontroli str. 567, 669-670)

9. W badanym okresie w dwóch przypadkach odmówiono, na wniosek zarządcy nieruchomości, zawarcia umów z indywidualnymi odbiorcami (tj. z lokatorami), przy czym woda do nieruchomości była dostarczana przez ZWiK. Oba przypadki dotyczyły tego samego administratora¹² (odmowa z 23.10.2015 r. i 27.01.2017 r.). Powodem odmowy zawarcia indywidualnych umów był brak spełnienia warunków określonych w art. 6 ust. 6 pkt 1 i 2 uzzw przez administratora nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 488-503, 670)

10. Objęte badaniem kontrolnym wybrane losowo 10 umów o zaopatrzenie w wodę (5 z 2015 r. i 5 z 2016 r.) zawierało postanowienia wymagane art. 6 ust. 3 uzzw, były zgodne z Regulaminem dostarczania wody i nie zawierały niedozwolonych klauzul umownych¹³.

(dowód: akta kontroli str. 379-422, 670)

11. Liczba nieruchomości przyłączonych do sieci wodociągowej wynosiła wg stanu na dzień:

- 31.12.2015 r. - 2314 (na 2353 ogółem nieruchomości),
- 31.12.2016 r. - 2351 (na 2391),
- 31.03.2017 r. - 2367 (na 2407).

Współczynnik LNW/LN¹⁴ w badanym okresie wynosił 98,3%.

(dowód: akta kontroli str. 556-557)

Liczba czynnych przyłączy wodociągowych wynosiła wg. stanu na dzień:

- 31.12.2014 r. - 2376 (na 2390 istniejących przyłączy),
- 31.12.2015 r. - 2413 (na 2427),
- 31.12.2016 r. - 2429 (na 2448),

¹⁰ Przyjęty uchwałą Rady Miasta Wałcz nr IV/s/XXXIV/270/06 z 7.02.2006 r.

¹¹ www.zwikwalcz.pl.

¹² Dotyczyły nieruchomości - położonej w Wałczu przy ul. 1-go Maja 16.

¹³ Badaniem kontrolnym objęto umowy Nr: 119/W/2015 z 13.04.2015 r.; 144/W/2015 z 4.05.2015 r.; 393/W/2015 z 21.10.2015 r.; 297/W/2015 z 31.07.2015 r.; MW/468/2015 z 17.12.2015 r.; MW/96/2016 z 7.03.2016 r.; 150/W/2016 z 14.04.2016 r.; 321/W/2016 z 16.09.2016 r.; 349/W/2016 z 12.10.2016 r.; 391/W/2016 z 17.11.2016 r.

¹⁴ Współczynnik określający procentowo liczbę nieruchomości przyłączonych do sieci wodociągowej (LNW) w stosunku do liczby nieruchomości w mieście (LN).

- 31.12.2017 r. – 2376 (na 2394).

Współczynnik LPC/LP¹⁵ w badanym okresie wynosił 99,2%.

(dowód: akta kontroli str. 558-559, 670)

Przyczyną nieprzyłączenia wszystkich nieruchomości do sieci wodociągowej było posiadanie przez nie własnych studni oraz charakter zabudowy terenu (działki o rozproszonej zabudowie), który wymuszał budowę długich odcinków sieci wodociągowej, co z kolei wpływało na wysokie koszty utrzymania sieci (tzw. zjawisko małego rozbioru wody powodujący jej zastoje, co skutkowało potrzebą przeprowadzania przepłukiwania instalacji oraz intensywnych działań monitorujących).

(dowód: akta kontroli str. 556, 670-671)

12. W celu objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości (zarządców nieruchomości) na terenie Miasta realizowany był projekt pn. „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej dla miasta Wałcza”. W ramach projektu realizowanego w latach 2010-2015 wybudowano sieć wodociągową wraz z przyłączami dla Osiedli: Morzyce, Olimpijskie, Batorego i ulic: Kołobrzeska, Półwiejska oraz wybudowano sieć wodociągową łącząca ul. Ciasną z ul. Kołobrzeską.

W badanym okresie wybudowano: sieć wodociągową przy ul. Morzyce o długości ok. 0,2 km oraz sieć wodociągową przy ul. Kołobrzeskiej („Widelki”) o długości 0,64 km. W 2016 r. zakończono uzbrajanie działek w sieć wodociągową z przyłączami, na os. Zacisze w Wałczu o długości L=0,37 km.

W Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2017–2019 zaplanowano budowę sieci wodociągowej na ulicach: ul. Półwiejska – ul. Wiejska, ul. Kołobrzeska i os. Zacisze.

(dowód: akta kontroli str. 621, 671)

13. ZWiK opracował i przedłożył w dniach: 29.08.2014 r., 7.09.2015 r. oraz 22.09.2016 r. Burmistrzowi Miasta Wałcz wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych odpowiednio na lata: 2015-2017, 2016-2018 oraz 2017-2019. Przedłożone przez ZWiK plany spełniały warunki określone w art. 21 ust. 3 uzw.

Rada Miasta Wałcz uchwałami Nr VI/SLIII/316/614 z 21.10.2014 r. oraz VII/SXXVII/165/16 z 22.11.2016 r. uchwaliła wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych ZWiK odpowiednio na lata 2015-2017 i 2017-2019.

(dowód: akta kontroli str. 187-237, 671)

Pismem z 21.09.2015 r. będącym wyciągiem z protokołu ustaleń z narady Kierownictwa Urzędu Miasta w dniu 17.09.2015 r., poinformowano Prezesa ZWiK o zaopiniowaniu projektu wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2016-2018 oraz o przygotowaniu projektu uchwały w sprawie jego uchwalenia. Rada Miasta Wałcz nie uchwaliła planu na lata 2016-2018.

(dowód: akta kontroli str. 187-237, 671)

Prezes ZWiK wyjaśnił: „Radni miasta Wałcz, podczas XIV Sesji Rady Miasta, która odbyła się w dniu 27.10.2015 r. głosowali przeciwko podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych ZWiK Sp. z o.o. na lata 2016-2018. Tym samym Rada Miasta nie podjęła w/w uchwały. Z protokołu Nr 14/15 z Sesji Rady Miasta Wałcz

¹⁵ Współczynnik określający procentowo liczbę czynnych przyłączy wodociągowych (LPC) w stosunku do liczby istniejących przyłączy wodociągowych (LP).

wynika, iż Rada miała obawy, że podjęta uchwała może być przyczyną wzrostu cen za dostawę wody i odprowadzanie ścieków.”

(dowód: akta kontroli str. 647)

14. Burmistrz nie zgłaszał pisemnych uwag do wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych.

(dowód: akta kontroli str. 621, 672)

Prezes ZWiK wyjaśnił, że wieloletnie plany są na bieżąco konsultowane z Burmistrzem Miasta i Wydziałami Urzędu Miasta na etapie ich konstruowania (telefonicznie i podczas narad – spotkań w Urzędzie Miasta).

(dowód: akta kontroli str. 621)

15. W wieloletnich planach rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych (Plany) podano:

- według Planu z 2014 r.¹⁶ – planowane nakłady inwestycyjne na urządzenia wodociągowe oszacowano w kwocie łącznej 572 tys. zł, z tego:

- 300 tys. zł na budowę sieci wodociągowej (s.w.) ul. Półwiejska – Wiejska (DN = 150 mm, L = 1.000 m) zaplanowano na rok 2016;

- 272 tys. zł na budowę s.w. na ul. Kołobrzeskiej – „widelki” (DN = 100 mm, L = 1.000 m) – na lata 2016 – 2017.

- według Planu z 2015 r.¹⁷ – planowane nakłady inwestycyjne na urządzenia wodociągowe oszacowano w kwocie łącznej 1.245 tys. zł, z tego:

- 200 tys. zł na budowę sieci wodociągowej ul. Półwiejska – Wiejska (DN = 150 mm, L = 1.000 m) zaplanowaną na rok 2016 i 2017;

- 300 tys. zł¹⁸ na budowę s. w. na ul. Kołobrzeskiej – „widelki” (DN = 100 mm, L = 1.000 m) – na lata 2016 – 2018.

- 20 tys. zł na budowę s.w. na ul. Kołobrzeskiej (DN = 100 mm, L = 80 m) na rok 2016,

- 45 tys. zł na budowę s.w. Zacisze (DN = 100 mm, L = 180) – na rok 2016,

- 180 tys. zł na modernizację awaryjnego zasilania energetycznego na ul. Podgórną – rok 2016,

- 500 tys. zł na wykonanie stacji podnoszenia ciśnienia na ul. Zbożowej – rok 2018.

- według Planu z 2016 r.¹⁹ – planowane nakłady inwestycyjne na urządzenia wodociągowe oszacowano w kwocie łącznej 750 tys. zł na lata 2017-2019, w tym 290 tys. zł w roku 2017, tj.:

- 40 tys. zł na budowę s.w. na ul. Półwiejska – Wiejska (DN = 110 mm, L = 1.100 m) w roku 2017; 90 tys. zł w roku 2018 i 145 tys. zł w roku 2019,

- 200 tys. zł na budowę s.w. na ul. Kołobrzeskiej – „widelki” (DN = 110 mm, L = 1.000 m) w roku 2017 i 50 tys. zł w roku 2018

- 50 tys. zł na budowę s.w. Zacisze (DN = 110 mm, L = 200) – na rok 2017);

- ponadto zaplanowano 175 tys. zł na wymianę sieci wodociągowej ul. Bydgoska (25 w 2018 r. i 150 w 2019 r.)

(dowód: akta kontroli str. 187-237, 671-672)

Prezes ZWiK odnosząc się przyczyn, nie zakończenia w 2016 r. inwestycji pn. „Budowa sieci wodociągowej ul. Półwiejska – ul. Wiejska” - zaplanowanej w Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych ZWiK na lata 2015-2017²⁰ do realizacji i zakończenia w 2016 r. w planowanych nakładach w wysokości 300 tys. zł - wyjaśnił: „Wg Wieloletniego planu

¹⁶ Obowiązujący na lata 2015-2017.

¹⁷ Obowiązujący na lata 2016-2018.

¹⁸ Po 100 tys. zł w poszczególnych latach: 2016, 2017 i 2018).

¹⁹ Obowiązujący na lata 2017-2019.

²⁰ Przyjętym uchwałą Nr VII/SLIII/316/14 Rady Miasta Wałcz z 21.10.2014 r.

rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych ZWiK Sp. z o.o. na lata 2015-2017 zaplanowano realizację w/w zadania w roku 2016 przy planowanych nakładach 300 tys. zł. Z uwagi na trwające prace związane z uchwaleniem miejscowego Planu zagospodarowania przestrzennego miasta Wałcz w rejonie ul. Półwiejskiej podczas przygotowania „Planu wieloletniego” na lata 2016-2018 okres realizacji zadania podzielony został na dwie części tj. rok 2016 przy nakładach 100 tys. zł i 2017 przy nakładach 100 tys. zł.

W związku z nowo uchwalonym planem zagospodarowania przestrzennego m. Wałcz w rejonie ul. Półwiejskiej oraz wydzielenie dużej liczby działek budowlanych od strony ul. 12-tego lutego i ul. Wiejskiej, jak również zintensyfikowaną zabudowę omawianego obszaru, zaszła konieczność wprowadzenia dodatkowych zmian zarówno w zakresie średnicy jak i długości planowanej do wybudowania sieci wodociagowej. Dlatego też w Planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2017-2019 ponownie wprowadzono zmiany dotyczące niniejszej inwestycji i realizację zadania przeniesiono na lata 2017, 2018 i 2019r. W roku bieżącym zaplanowano wykonanie projektu budowlanego wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę.”

(dowód: akta kontroli str. 647)

Odnosząc się do przyczyn nie zrealizowania inwestycji pn. Modernizacja awaryjnego zasilania energetycznego SUW ul. Podgórna, ujętej w Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych ZWiK na lata 2016-2018 do rozpoczęcia i zakończenia w 2016 r. w planowanym nakładzie 189 tys. zł, Prezes ZWiK wyjaśnił: „Zakład Wodociągów zlecił w 2016 roku opracowanie dokumentacji projektowej na „Zabudowę Agregatu Prądotwórczego z automatycznym rozruchem dla ZWiK w Wałczu oraz związaną z tym przebudowę układu zasilania w konsumentowej wewnętrznej stacji transformatorowej nr 989/086 WSTI-20/2x630” z terminem realizacji do 28.10.2016 roku. Jednakże z przyczyn niezależnych od ZWiK dokumentacja ta nie została przez Projektanta ukończona do końca 2016 roku. Chcąc zrealizować zadanie w 2016 roku ZWiK wystąpił do projektanta o wykaz urządzeń planowanych do zabudowania w przebudowywanej stacji i na podstawie otrzymanych danych przeprowadził rozeznanie rynku na dostawę agregatu prądotwórczego AP250V dla potrzeb SUW oraz ujęcia wody przy ul. Podgórznej w Wałczu.”

(dowód: akta kontroli str. 648)

Pokrycie kosztów realizacji Planów, obowiązujących w okresie 2015-2017 (I kw.), zaplanowano ze środków własnych Spółki. Poniesiono rzeczywiste koszty w związku z realizacją inwestycji pn.:

- budowa sieci wodociagowej ul. Półwiejska (DN 100 mm, L=0,5 km) na kwotę 151,9 tys. zł w 2015 r.;
- budowa sieci wodociagowej ul. Kołobrzaska – „Widelki” – na kwotę 199,9 tys. zł w 2016 r.;
- renowacja wodociagu ul. 1 –go Maja (L=90mb) na kwotę 15,4 tys. zł w 2016 r.;
- renowacja wodociagu ul. Słoneczna (L=108 mb) na kwotę 65,4 tys. zł w 2016 r.;
- modernizacja awaryjnego zasilania energetycznego wody SUW Podgórna na kwotę 9,9 tys. zł w 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 563-564)

16. W latach 2015-2017 (I kw.) Burmistrz nie przeprowadził w Spółce kontroli w zakresie zgodności wykonywanej działalności z udzielonym pozwoleniem – art. 18e ust. 1 uzzw.

Prezes Zarządu ZWiK przedstawiał Burmistrzowi Miasta informację z działalności Spółki w formie kwartalnych sprawozdań. Sprawozdanie zawierało informacje m.in.

dotyczące windykacji, eksploatacji sieci wodociągowej oraz działań biura obsługi interesantów.

Pracownicy Urzędu Miasta przeprowadzili w Spółce weryfikację wniosków o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków²¹.

(dowód: akta kontroli str. 504-507, 672)

Spółka otrzymała pozytywną opinię niezależnego biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego za rok 2014, 2015 i 2016.²²

(dowód: akta kontroli str. 672)

17. W latach 2015-2016 oraz w I kwartale 2017 r. ZWiK nie był kontrolowany przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w zakresie przestrzegania warunków pozwolenia wodnoprawnego (w obrębie gospodarki wodnej).

(dowód: akta kontroli str. 259-276, 672)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W sprawozdaniach M-06 składanych przez ZWiK do GUS wykazano nierzetelne dane, tj. za:

- 2014 rok w Dziale 1 – Eksploatacja wodociągu i kanalizacji, w pozycji woda pobrana z ujęć wykazano za 2014 r. – 1.472,9 tys. m³ (winno być 1.471,9 tys. m³).
- 2016 rok w Dziale 2 – Urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne, w pozycji liczba przyłączy prowadzących do budynków i innych obiektów wodociągowych wykazano wielkość 1.935 (liczba czynnych przyłączy wodociągowych wynosiła 2.429 a liczba istniejących ogółem przyłączy wodociągowych 2.448);
- 2014, 2015 i 2016 rok w Dziale 3 – Niektóre dane o wodociągach i kanalizacji – stan w dniu 31.XII: w pozycji: długość czynnej sieci: magistralnej przesyłowej; rozdzielczej (bez przyłączy) wskazano dla sieci magistralnej 2,4 km; rozdzielczej (bez przyłączy) 49,5 km (winno być podane za 2014 r., 2015 r. i 2016 r.: magistralnych 3,0 km; za 2014 r. i 2015 r. rozdzielczych 58,0 km.; za 2016 r. rozdzielczych 58,4 km); w pozycji liczba awarii sieci wodociągowej podano za 2014 r. i 2015 r. – 0; za 2016 r. – 63 podczas gdy liczba awarii sieci wodociągowej wynosiła ogółem w 2015 r. – 42 a w 2016 r. – 39.

(dowód: akta kontroli str. 277-282, 558, 560-564, 579, 643)

Prezes ZWiK wyjaśnił: „W sprawozdaniach M-06 za rok 2014; 2015; 2016 omyłkowo wykazano niektóre dane o wodociągach i kanalizacji. Wielkości wykazane w sprawozdaniach, były konsekwencją powielania błędnych danych bazowych otrzymanych w trakcie przekazania majątku podczas restrukturyzacji Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Pile. Na bazie majątku przekazanego w 1991 r. utworzono budżetowy Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wałczu. ZWiK przygotowując sprawozdania M-06 aktualizował dane wyjściowe o zrealizowane w roku sprawozdawczym nowe odcinki sieci i przyłączy. Nie mniej, pierwotnie otrzymane błędne informacje spowodowały, iż przekazywane do GUS informacje obarczone były błędem w liczbie przyłączy jak i długości całej sieci wodociągowej.

Informacje dotyczące liczby awarii występujących na sieci wodociągowej zostały błędnie wykazane przez osobę sporządzającą w Spółce sprawozdanie M-06. Wynikało to z niewiedzy wypełniającego sprawozdanie. Obowiązek sporządzenia

²¹ Weryfikacja dotyczyła przedłożonych przez Spółkę wniosków taryfowych w dniu 21.11.2014 r. i 20.11.2015 r.

²² Opinie biegłego rewidenta z 25.03.2015 r., 10.03.2016 r. i 10.03.2017 r.

sprawozdania M-06 przekazano innej osobie, której wiedza pozwala na rzetelne wypełnienie przedmiotowych danych.

W sprawozdaniach M-06 za rok 2014 w Dziale 1 Eksploatacja wodociągu i kanalizacji informację w pozycji woda pobrana oraz M-06 za rok 2016 w Dziale 3 w pozycji liczba przyłączy należy potraktować jako omyłkę pisarską. Nadmieniam, iż Spółka złożyła do GUS stosowne korekty sprawozdań M-06 za okres od 2014 do 2016 roku.” (dowód: akta kontroli str. 643)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości. Stwierdzona nieprawidłowość miała charakter formalny i nie miała wpływu na realizację zadań objętych kontrolą.

2. Niezawodność dostarczania wody w wystarczającej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem.

2.1. Kontrole i monitoring pracy sieci wodociągowej.

Opis stanu faktycznego

1. Struktura materiałowa rur sieci przewodów wodociągowych przedstawiała się następująco: z żeliwa szarego – 19 km (31,5%) : stalowe – 18,8 km (30,6%); z PE – 13,6 km (22,1%); z PCV – 5 km (8,1%); z żeliwa sferoidalnego – 4,5 km (7,3%); inne 0,5 km (0,8%). Struktura wiekowa sieci przewodów wodociągowych, zarządzanych przez Spółkę, kształtowała się następująco:

- powyżej 80 lat: 12 km (19,5%);
- w przedziałach czasowych: 51 – 60 lat: 8 km (13%); 41-50 lat: 12 km (19,5%); 31-40 lat: 6,3 km (10,3%); 21-30 lat: 5 km (8,1%);
- do 20 lat: 18,1 km (29,5%).

(dowód: akta kontroli str. 566, 673)

Prezes ZWiK wyjaśnił, że 0,5 km odcinek sieci wodociągowej wykonany jest z rur z azbestocementu. Odcinek ten zgodnie z Wieloletnim planem rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2017-2019 przeznaczony jest do wymiany w latach 2018-2019.

(dowód: akta kontroli str. 644)

2. Na obiektach sieci wodociągowej²³ zarządzanej przez ZWiK, Spółka prowadziła książki obiektów budowlanych, które zawierały wymagane wpisy dotyczące wykonanych przeglądów (w tym badania instalacji elektrycznej i piorunochronnej), o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane²⁴, co potwierdzono oględzinami 12.07.2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 673, 686)

3. W ZWiK prowadzony był w badanym okresie stały monitoring ciśnienia wody na wyjściu z SUW do sieci wodociągowej. SUW Podgórna oraz SUW Zbożowa posiadał po jednym punkcie pomiaru ciśnienia wody, który był wykonywany automatycznie, w trybie online. SUW Bydgoska w badanym okresie wyłączony był z eksploatacji.

ZWiK nie posiadał automatycznego monitoringu pracy sieci wodociągowej. Ciśnienie wody w sieci było mierzone podczas okresowego badania wydajności hydrantów, tj.

²³ Budynek stacji uzdatniania wody, budynek hydroforni, budynki stacji wodociągowej, budynek energetyczny, obiekt pompowni wody – II stopień.

²⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1332; dalej: Prawo budowlane.

w 2014 roku dla 237 punktów pomiarowych; w 2015 roku dla 230 punktów; w 2016 roku dla 241 punktów.

(dowód: akta kontroli str. 568-571, 673)

Pomiar natężenia przepływu wody w sieci nie był wykonywany w badanym okresie.

(dowód: akta kontroli str. 572)

Prezes ZWiK wyjaśnił, że Spółka nie dysponuje urządzeniami pomiarowymi pozwalającymi na pomiar przepływu wody w sieci wodociągowej. Przepływ wody badany jest na wyjściach ze stacji uzdatniania.

(dowód: akta kontroli str. 644)

W przypadku wystąpienia zwiększonego zużycia wody pracownicy ZWiK prowadzili kontrolę wycieków wody z sieci. Liczba punktów pomiaru szczelności przewodów wynosiła w 2014 r. – 30, w 2015 r. – 22, w 2016 r. – 29, w 2017 r. (I kw.) – 2.

(dowód: akta kontroli str. 568-571)

4. W ZWiK nie określono ekonomicznego poziomu wycieków wody z sieci, tj. docelowego minimalnego poziomu, do jakiego powinny być ograniczone straty wody w sieci wodociągowej przy najniższych kosztach eksploatacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 622)

Prezes ZWiK wyjaśnił, że (...) nie przeprowadzono rachunku dotyczącego docelowego minimalnego poziomu do jakiego powinny być ograniczone straty wody wodociągowej, z uwagi na to, iż poziom strat wody w miejskiej sieci wodociągowej kształtuje się poniżej średniej krajowej. Jednakże Przedsiębiorstwo podejmuje stałe działania, w ramach codziennej eksploatacji i konserwacji sieci, zmierzające do obniżenia strat wody w sieci. Ponadto Spółka posiada wiedzę na temat struktury materiałowej i wiekowej sieci wodociągowej w mieście Wałcz oraz prowadzi szczegółowy rejestr awarii, na podstawie którego kwalifikowane są sieci przeznaczone do kapitalnego remontu lub przebudowy. Typowanie przewodów do remontu na każdy rok, odbywa się w taki sposób, aby sukcesywnej odnowie podlegały te rurociągi, których stan techniczny jest najgorszy, a funkcja w systemie zaopatrzenia w wodę najważniejsza. W celu ograniczenia strat wody w sieci wodociągowej w analizowanym okresie renowacji poddano: sieć wodociągową w ul. 1-go Maja o długości L=90mb; ul. Słonecznej o długości L=108mb; oraz częściowo wymieniono sieć wodociągową w ul. Kołobrzeskiej „Widelki”. Obecnie trwają prace związane z wymianą sieci wodociągowej w ul. Sienkiewicza oraz na Osiedlu Piastowskim (...).”

(dowód: akta kontroli str. 622)

5. Roczna ilość:

- wody pobranej z ujęć wynosiła: 2014 r. – 1471,9 tys. m³, 2015 r. – 1439,6 tys. m³, 2016 r. – 1370,7 tys. m³, 2017 r. (do 31.03.) – 320,5 tys. m³;

- wody zużytej przez odbiorców wynosiła w: 2014 r. – 959,7 tys. m³, 2015 r. – 935 tys. m³; 2016 r. – 936,8 tys. m³, 2017 r. (do 31.03.) – 217,2 tys. m³;

- strat wody wynosiła w: 2014 r. – 307 tys. m³, 2015 r. – 257,6 tys. m³, 2016 r. – 233,6 tys. m³, 2017 r. (do 31.03.) – 64,7 tys. m³.

Współczynnik procentowej wielkości strat wody zmniejszył się z 20,9% w 2014 r. do 17% w 2016 r. a wielkość strat wody na kilometr sieci wodociągowej uległa obniżeniu z 3,4 w 2014 r., do 2,6 w 2016 r.²⁵

(dowód: akta kontroli str. 573-576, 674)

²⁵ Podana wielkość strat obejmują zużycie wody na potrzeby technologiczne (potrzeby własne). Wielkość ta wynosiła w: 2014 r. - 178,3 tys. m³; 2015 r. - 207,1 tys. m³; 2016 r. - 163,8 tys. m³; 2017 r. (I kw) - 31,6 tys. m³.

W celu ograniczenia strat wody w sieci wodociągowej, renowacji poddano: sieć wodociągową w ul. 1-go Maja o długości L=90mb, ul. Słonecznej o długości L=108mb oraz częściowo wymieniono sieć wodociągową przy ul. Kołobrzeskiej, w związku z czym poniesiono w 2016 roku odpowiednio koszty w wysokości 15,4 tys. zł, 65,4 tys. zł oraz 199,9 tys. zł. Łącznie na przedmiotowe zadania poniesiono koszty w wysokości 280,7 tys. zł. ze środków własnych przedsiębiorstwa.

Spółka prowadziła wymianę wyeksploatowanych przyłączy wodociągowych, na co w analizowanym okresie wydano 273 tys. złotych ze środków własnych przedsiębiorstwa²⁶. ZWiK sukcesywnie zastępował tradycyjne wodomierze wodomierzami z nakładkami radiowymi, łączny koszt wymiany wodomierzy w badanym okresie wyniósł 341,5 tys. złotych.²⁷ Zamiana wodomierzy skutkowałą zwiększeniem dokładności pomiaru oraz zminimalizowaniem ryzyka kradzieży wody.

(dowód: akta kontroli str. 622, 674)

2.2. Awarie na sieci wodociągowej.

6. W okresie objętym kontrolą wskaźnik intensywności awarii²⁸ wynosił: w 2015 r. – 0,47; w 2016 r. – 0,43; w I kw. 2017 r. – 0,09.

Liczba awarii na sieci wodociągowej kształtowała się następująco:

- 2015 r. – 42, w tym wg przedmiotu awarii 39 dotyczyło ścian przewodów, 3 połączeń przewodów (5 miało miejsce na przewodach magistralnych, 17 na przewodach rozdzielczych, 20 na przyłączach wodociągowych);
- 2016 r. – 39, w tym wg przedmiotu awarii 37 dotyczyło ścian przewodów, 2 hydrantów (1 awaria miała miejsce na przewodach magistralnych, 19 dotyczyło przewodów rozdzielczych, 19 przyłączy wodociągowych);
- 2017 r. (I kw.) – 9, w tym wg. przedmiotu awarii 8 dotyczyło ścian przewodów, 1 zasuw (3 miały miejsce na przewodach rozdzielczych, 6 na przyłączach wodociągowych).

(dowód: akta kontroli str. 579, 675)

7. W latach 2015-2017 (I kw.) wystąpiła 1 awaria (7.02.2017 r. w godz. 22.02 - 23.40), która wymagała wyłączenia z ruchu odcinka sieci wodociągowej (łączny czas wyniósł 1 godz. 38 minut).

(dowód: akta kontroli str. 583, 675)

8. Nie wystąpiły w badanym okresie przypadki długotrwałej przerwy w dostawie wody przez ZWiK (trwającej ponad dobę) spowodowanej awarią.

(dowód: akta kontroli str. 622, 675)

9. Awarie sieci wodociągowej były usuwane w całości przez ZWiK we własnym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 623, 675)

10. Prezes ZWiK wyjaśnił: „W przypadku zdarzeń mających miejsce na sieci wodociągowej pracownicy ZWiK Sp. z o.o. dokonują odkrycia uszkodzonego przewodu wodociągowego i w miarę możliwości pod ciśnieniem wody (bez wyłączania odcinka z eksploatacji) zakładają opaski naprawcze. Dzięki pracy na sieci pod ciśnieniem ograniczamy możliwość przedostawania się do jej wnętrza zanieczyszczeń (są one wypłukiwane wraz ze strumieniem wydobywającej się z uszkodzenia wody). Użyte do usuwania awarii narzędzia jak i materiały przed ich wbudowaniem poddawane są chlorowaniu. Po naprawie uszkodzonego przewodu sieć w miejscu występowania awarii jest chlorowana i poddawana płukaniu. W

²⁶ W 2014 r. – 115,5 tys. zł, 2015 r. – 70 tys. zł, 2016 r. – 73,5 tys. zł, w I kw. 2017 r. – 14 tys. zł.

²⁷ W 2015 r. – 188,4 tys. zł, 2016 r. – 116,7 tys. zł, w I kw. 2017 r. – 36,4 tys. zł

²⁸ Liczba uszkodzeń na 1 km sieci wodociągowej eksploatowanej w danym roku.

związku z powyższym w ocenie ZWiK nie zachodzą przesłanki obligujące nas do informowania ppis i burmistrza o podjętych i zaplanowanych działaniach oraz ustalenia z ppis miejsca, częstotliwości i zakresu badań w ramach wewnętrznej kontroli jakości tj. określonych w § 5 pkt 1 lit.c rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi”.

(dowód: akta kontroli str. 623, 675)

11. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły braki wody w sieci lub niedostatecznego ciśnienia występujące z przyczyn innych niż awaria.

(dowód: akta kontroli str. 623, 676)

12. Przedsięwzięcia inwestycyjne, mające na celu zmniejszenie awaryjności sieci wodociągowej przedstawiono w pkt. 5.

(dowód: akta kontroli str. 622)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Sieć wodociągowa ZWiK nie była poddawana kontroli okresowej, przeprowadzanej przynajmniej raz na pięć lat, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego.

(dowód: akta kontroli str. 686)

Prezes ZWiK wyjaśnił: (...) Na mocy art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego obiekty budowlane powinny być w czasie ich użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia; kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów.

Zgodnie z zapisami upb sieć wodociągową należy zakwalifikować jako obiekt liniowy – przez który rozumieć należy obiekt budowlany, którego charakterystycznym parametrem jest długość.

Analizując powyższe definicje można dojść do wniosku iż sieci wodociągowe powinny być poddawane 5 letnim przeglądom okresowym. Nie mniej zakres kontroli wskazany przez Ustawodawcę, z racji ułożenia rurociągów w gruncie (pod powierzchnią ziemi), jest niemalże niemożliwy do zrealizowania.

W artykule zamieszczonym na łamach miesięcznika „Inżynier budownictwa” z dnia 14.04.2014 r. autorstwa Grzegorza Skórki naczelnika Wydziału Wyrobów Budowlanych w Wojewódzkim Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Katowicach poświęcony przeglądom budowlanych obiektów liniowych (...), autor zwraca szczególną uwagę, że z powodu trudności z dostępem do wodociągów po zakopaniu w ziemi szczególną uwagę należy zachować przy ich odbiorze, ponieważ prawidłowe sprawdzenie jakości wykonanych instalacji niweluje możliwość wystąpienia awarii. W szczególności powinno być wykonane badanie szczelności sieci wodociągowej, zabezpieczeń antykorozyjnych.

Wszystkie nowo budowane sieci wodociągowe na terenie miasta Wałcz, realizowane są w oparciu o warunki techniczne wydawane przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałczu oraz zatwierdzonej w Spółce dokumentację techniczną opracowaną przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Ponadto pracownicy Zakładu na bieżąco śledzą realizowane roboty budowlane, uczestniczą w wykonywanych próbach i sprawdzeniach. Wszelka ingerencja w istniejącą sieć realizowana jest przez pracowników Spółki. Stosowanie wyżej wykazanej procedury niweluje możliwość wystąpienia potencjalnych awarii.

Ocena stanu technicznego obiektu liniowego następuje poprzez dokonanie badań bezpośrednich lub obserwacji jego otoczenia. Badania bezpośrednio opierać by się musiały o odkopanie całego rurociągu, co jest związane z bardzo wysokimi kosztami, a zatem wątpliwy może być sens przeprowadzenia tych czynności.

Dlatego też w ZWiK Sp. z o.o. w Wałczu ocena stanu technicznego w sposób bezpośredni dokonywana jest jedynie podczas wykonywania robót ziemnych związanych z przebudową, rozbudową, przyłączaniem do sieci nowych użytkowników, oraz podczas usuwania awarii, co często nie jest powiązane z 5 letnimi czasokresami.

Ponadto Spółka dysponuje urządzeniem pozwalającym na lokalizację nieszczelności sieci w oparciu o metodę akustyczną. Polega ona na tym, że można zlokalizować nieszczelność, wykorzystując fakt, że każdemu wyciekowi medium z przewodu towarzyszy powstawanie dźwięku. Efekt ten wyraźnie zaznacza się w przewodach pracujących pod ciśnieniem. Metody akustyczne wykorzystują rejestrację i analizę fal dźwiękowych rozchodzących się w gruncie otaczającym przewód, materiale rurociągu, bezpośrednio w strudze wodnej.

Badania takie, z uwagi na konieczność wyeliminowania szumów miejskich (w tym ruchu kołowego) zrealizowane może być tylko w godzinach nocnych, stąd wykonuje się je w przypadku podejrzenia wycieku wody.

Przydatność sieci do użytkowania potwierdzają wyniki jakościowe wody dokonywane podczas monitoringu kontrolnego i przeglądowego.

Estetyka obiektu oraz jego otoczenie, z uwagi na położenie sieci w gruncie, nie podlega ocenie.

Na sieci wodociągowej w mieście Wałcz nie są zainstalowane żadne urządzenia elektryczne, a tym samym nie zachodzi konieczność wykonywania ich przeglądów (...). (dowód: akta kontroli str. 663-664)

Zdaniem NIK, wskazane w wyjaśnieniach działania nie stanowią realizacji ustawowego obowiązku określonego w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

3. Zapewnienie wymaganej jakości wody.

3.1. Badania jakości wody.

Opis stanu faktycznego

1. W ZWiK nie opracowano wewnętrznych procedur (wytycznych) dotyczących monitorowania jakości wody. W badanym okresie pobranie próbek wody do badań oraz badania wody²⁹, wykonywało laboratorium J. S. Hamilton Poland S.A (dalej Laboratorium)³⁰. Kontrola jakości wody odbywała się wg zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.³¹

(dowód: akta kontroli str. 623, 677)

2. Spółka posiadała i realizowała uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Wałczu³² harmonogram kontroli wewnętrznych (badania monitoringu kontrolnego i przeglądowego). Harmonogram uzgodniono pismami: na

²⁹ Wody: pobranej z ujęcia, podawanej do sieci po uzdatnieniu, z ustalonych punktów na sieci wodociągowej, w punktach czerpanych przed wodomierzem głównym lub przyłączem wodociągowym, z zaworów używanych do poboru wody w budynkach mieszkalnych.

³⁰ Na podstawie umowy z: Nr 2/DT/2015 z 2.01.2015 r., Nr 1/DT/2016 z 4.01.2016 r., Nr 1/DT/2017 z 2.01.2017 r.

³¹ Dz. U. poz. 1989, dalej: rjws.

³² Dalej: PPIS.

2015 r. z 23.12.2014 r.; na 2016 r. z 21.12.2015 r.; na 2017 r. z 1.12.2016 r. oraz z 8.02.2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 516-522, 623, 677)

Uzgodniono z PPIS:

- na 2015 r. – 5 punktów poboru wody uzdatnionej (podawanej do sieci po uzdatnieniu oraz przed wodomierzem głównym lub przed przyłączem wodociągowym); uzgodniono 4 próby na rok, w zakresie monitoringu kontrolnego dla 4 punktów oraz dwa razy do roku dla 1 punktu w zakresie monitoringu przeglądowego.
- na 2016 r. – 10 punktów poboru wody uzdatnionej (podawanej do sieci po uzdatnieniu oraz przed wodomierzem głównym lub przed przyłączem wodociągowym); uzgodniono 16 prób w roku w zakresie monitoringu kontrolnego (ilość prób dla jednego punktu od 1 do 3 zgodnie z harmonogramem) oraz dwa razy do roku dla 1 punktu w zakresie monitoringu przeglądowego.
- na 2017 r. – 10 punktów poboru wody uzdatnionej (podawanej do sieci po uzdatnieniu oraz przed wodomierzem głównym lub przed przyłączem wodociągowym); uzgodniono 16 prób w roku w zakresie monitoringu kontrolnego (ilość prób dla jednego punktu od 1 do 3 zgodnie z harmonogramem) oraz trzy razy do roku dla 3 punktów w zakresie monitoringu przeglądowego.

W 2017 r. w związku z monitoringiem substancji promieniotwórczych dodatkowo przewidziano jedno badanie w roku na ujęciu wody (przy ul. Podgórnjej i Zbożowej dla wody surowej).

Spółka spełniła wymagania określone w zał. Nr 6 rjws w zakresie częstotliwości badań wody, biorąc pod uwagę wielkość jej produkcji.

(dowód: akta kontroli str. 585-586, 624, 677)

3. Zakres badań wody w okresie objętym kontrolą, tj. 2015 -2017 I kw.:

- w ramach monitoringu kontrolnego m.in.: stężenie jonów wodorowych (pH); przewodność elektryczna właściwa; mangan; żelazo; mętność; barwa; zapach; smak; jon amonowy (NH₄⁺); bakterie grupy coli; escherichia coli; twardość.
- w ramach monitoringu przeglądowego m.in.: stężenie jonów wodorowych (pH); przewodność elektryczną właściwą; mangan; żelazo; ołów; kadm; miedź; chrom; rtęć; bor; sód; nikiel; arsen; selen; antymon; ogólny węgiel organiczny; chlorki; fluorki; siarczany; bromiany; cyjanki; benzo(a)lren; suma wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych; akryloamid; 1,2-Dichloroetan; suma trichloroetenu i tetrachloroetenu; suma Trihalometanów; benzen; pestycydy chloroorganiczne; suma pestycydów; chlorek winylu; tryt; mętność; barwa; zapach; smak; jon amonowy (NH₄⁺); azotany (NO₃⁻); azotyny (NO₂⁻); ogólna liczebność mikroorganizmów w 22^oC po 72 h; bakterie grupy coli; escherichia coli; enterokoki kałowe.

Zakres monitoringu kontrolnego odpowiadał wymaganiom określonym w zał. Nr 5 rjws. (dowód: akta kontroli str. 624)

W ramach monitoringu substancji promieniotwórczych zakres badań obejmował: stężenia radonu, trytu, izotopów promieniotwórczych radu: Ra-226 i Ra-228³³. Na 2017 rok zwiększono ilość prób monitoringu przeglądowego z dwóch na trzy próby.

(dowód: akta kontroli str. 624-625, 677-678)

4. Badanie substancji promieniotwórczych (trytu) ZWiK monitorował od 2010 r. Nie stwierdzono odstępstw od wymogów rjws. Monitoring substancji promieniotwórczych w wodzie (stężenie radonu, izotopów promieniotwórczych radu: Ra-226 i Ra-228)

³³ Zakresy badań wody zostały uzgodnione z PPIS pismami: na 2015 r. z 23.12.2014 r.; na 2016 r. z 21.12.2015 r.; na 2017 r. z 1.12.2016 r. oraz z 8.02.2017 r.

wykonano w 2017 r. po raz pierwszy. Nie stwierdzono odstępstw od wymogów rjws (nie przekroczyły granic wykrywalności).

(dowód: akta kontroli str. 625, 678)

5. W badanym okresie pobranie próbek wody do badań oraz badania wody wykonywało laboratorium J. S. Hamilton Poland S.A (Laboratorium)³⁴, zgodnie z harmonogramem kontroli wewnętrznych (monitoring kontrolny i przeglądowy) uzgodnionym z PPIS.

(dowód: akta kontroli str.283-317, 678)

6. Laboratorium posiadało zatwierdzony system jakości prowadzonych badań wody decyzjami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdyni z dnia: 19.12.2014 r. (na okres do 31.12.2015 r.); 28.12.2015 r. (do 31.12.2016 r.); 14.12.2016 r. (do 31.12.2017 r.) w zakresie spełniania wymagań określonych rjws. Dodatkowo Laboratorium posiadało zatwierdzony system jakości badań mikrobiologicznych decyzjami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie decyzjami z: 11.03.2015 r. (na okres od 11.03.2015 r. do 10.03.2016 r.), 14.08.2015 r. (od 14.08.2015 r. do 13.08.2016 r.) oraz decyzjami Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie z: 11.03.2016 r. (na okres od 11.03.2016 r. do 10.03.2017 r.) i 10.03.2017 r. (od 10.03.2017 r. do 10.03.2018 r.). W ramach monitoringu substancji promieniotwórczych Laboratorium posiadało zatwierdzony system jakości badań wody decyzjami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach z 20.01.2016 r. (do 20.01.2017 r.) oraz z 20.01.2017 r. (do 22.01.2018 r.).

(dowód: akta kontroli str. 451-487, 684-685)

7. Badaniem kontrolnym objęto 10 losowo wybranych sprawozdań z przeprowadzonych badań (5 w 2015 r., 5 w 2016 r.)³⁵.

ZWiK otrzymywał od Laboratorium sprawozdania z wykonanych badań wody po upływie od 13 do 16 dni kalendarzowych licząc od daty poboru próbek.

Spółka przekazywała do PPIS informację o wykonanych badaniach w terminie do 5 dni roboczych od daty sporządzenia sprawozdania.

(dowód: akta kontroli str. 318-337, 678)

8. W latach 2015-2017 (I kw.) nie wystąpiły przypadki przekroczenia parametrów jakości wody określonych w rjws. Z uwagi na brak przekroczeń parametrów jakości wody określonych w rjws nie zachodziła potrzeba informowania Burmistrza o zakresie działań naprawczych.

(dowód: akta kontroli str. 587, 626, 678)

3.2. Ocena jakości wody.

9. Laboratorium przeprowadziło:

- w 2015 r. 18 badań wody (16 w ramach monitoringu kontrolnego, 2 monitoringu przeglądowego),
- w 2016 r. 18 badań wody (16 w ramach monitoringu kontrolnego, 2 monitoringu przeglądowego),
- w I kw. 2017 r. 4 badania (3 w ramach monitoringu kontrolnego, 1 monitoringu przeglądowego).

We wszystkich badaniach wydano ocenę przydatności wody do spożycia, próbki wody jakościowo odpowiadały wymaganiom rjws. Nie wystąpiły przypadki wody do spożycia na warunkach przyznanego odstępstwa, warunkowej przydatności do spożycia oraz braku przydatności do spożycia.

³⁴ Na podstawie umowy z: Nr 2/DT/2015 z 2.01.2015 r., Nr 1/DT/2016 z 4.01.2016 r., Nr 1/DT/2017 z 2.01.2017 r.

³⁵ Badaniem kontrolnym objęto sprawozdania z badań Nr: 136557/15/SCZ; 136560/15/SCZ; 226026/15/SCZ; 318437/15/SCZ; 318437/15/SCZ; 318435/15/SCZ;54372/16/SCZ; 159568/16/SCZ; 202762/16/SCZ; 277446/16/SCZ; 353857/16/SCZ;

(dowód: akta kontroli str. 587, 679)

10. W latach 2015-2017 (I kw.) nie wystąpiły przypadki warunkowej przydatności oraz braku przydatności wody do spożycia. Nie wystąpiły przypadki nakazania przez PPIS unieruchomienia wodociągu oraz podjęcia działań naprawczych.

(dowód: akta kontroli str. 587, 626, 679)

11. Spółka w okresie objętym kontrolą nie występowała do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego za pośrednictwem PPIS z wnioskiem o zgodę na odstępstwo od wymagań chemicznych jakim powinna odpowiadać woda, określonych w rjws. Nie wystąpiła konieczność, aby PPIS wydał decyzję wyrażającą zgodę na odstępstwo od wymagań chemicznych, jakim powinna odpowiadać woda, określonych w rjws.

(dowód: akta kontroli str. 626, 679)

12. W okresie objętym kontrolą NIK wystąpiły potencjalne okoliczności mogące spowodować zmianę jakości wody wodociągowej, tj.:

- w 2015 r. 22 awarie na sieci wodociągowej oraz 20 awarii na przyłączach wodociągowych, wykonano jedną wymianę odcinka sieci wodociągowej.
- w 2016 r. wystąpiło 20 awarii na sieci wodociągowej oraz 19 awarii na przyłączach wodociągowych, wykonano trzy wymiany odcinków sieci wodociągowych; miało miejsce 9 interwencji w związku z uszkodzeniami sieci przez inne podmioty (budowa obwodnicy miasta Wałcz, wymiana sieci ciepłowniczej przez ZEC Sp. z o.o.) jak również awarie usuwane na wewnątrzzakładowych „sieciach” wodociągowych (za wodomierzem głównym); nowo wykonane odcinki zostały poddane badaniom bakteriologicznym.
- w 2017 r. wystąpiły 3 awarie na sieci wodociągowej oraz 6 awarii na przyłączach wodociągowych.

(dowód: akta kontroli str. 627, 679-680)

Z uwagi na fakt, że awarie usuwane były bez wyłączania wody w sieci (pod ciśnieniem) dzięki czemu ograniczono ryzyko skażenia odcinka sieci i przyłączy wodociągowych oraz dodatkowo opaski naprawcze przed ich montażem poddawane były chlorowaniu, a odcinek sieci poddawany płukaniu, Spółka w badanym okresie nie uzgadniała z PPIS miejsca, częstotliwości i zakresu badania wody po awariach wodociągowych.

(dowód: akta kontroli str. 623)

13. W latach 2015 -2017 (I kw.) woda wodociągowa podlegała badaniom PPIS wykonywanych w ramach monitoringu jakości wody prowadzonej przez organy PIS. PPIS skierował w związku z tym do Spółki w 2015 r. - 8 , w 2016 r. – 9, w I kw. 2017 r. 2 pisma stwierdzających przydatność wody do spożycia.

PPIS nie stwierdził wody warunkowo przydatnej do spożycia. W związku z powyższym organy PPIS nie podejmowały żadnych działań zaradczych.

(dowód: akta kontroli str. 587, 680)

14. Jakość wody na ujęciu przy ul. Podgórznej w zakresie pH, redox, przewodność badana jest na bieżąco (online). Cztery razy do roku woda surowa badana jest w zakresie: stężenie jonów wodoru (pH); przewodność elektryczna; mangan; żelazo; mętność; barwa, zapach; smak; jon amonowy (NH₄⁺); bakterie grupy coli; escherichia coli; twardość. W badanym okresie nie stwierdzono zwiększonego zanieczyszczenia ujmowanej wody. Ww. ujęcie wody zostało zmodernizowane w latach 2010-2012.

(dowód: akta kontroli str. 627, 680)

Prezes wyjaśnił: „Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wałczu posiada na terenie miasta Wałcz 3 ujęcia wody przy ulicach, Podgórnjej, Zbożowej i Bydgoskiej. Stacja Uzdatniania wody przy ul. Podgórnjej stanowiąca główne źródło zasilania mieszkańców w wodę przeznaczoną do spożycia przeszła w latach 2010-2013 kompleksową modernizację w tym wyposażona została w urządzenia monitorujące online jakość ujmowanej wody.

Stacja przy ul. Zbożowej nie posiada urządzeń pomiarowych umożliwiających badanie ujmowanej wody. Badania wykonywane są przez Laboratorium z częstotliwością 1 raz na rok w zakresie stężenia żelaza i manganu.

Stacja przy ul. Bydgoskiej nie była eksploatowana w analizowanym okresie, stąd jakość wody surowej nie była badana. (...) W okresie objętym kontrolą NIK (2015-2017 I kw.) nie prowadzono żadnych prac modernizacyjnych.”

(dowód: akta kontroli str. 646)

15. Na SUW przy ul. Podgórnjej, stanowiącej główne źródło zasilania Miasta w wodę przeznaczoną do spożycia, proces technologiczny prowadzony jest w oparciu o filtrację na pośpiesznych filtrach otwartych grawitacyjnych. Woda surowa tłoczona jest na blok aeracji gdzie podlega napowietrzeniu i dalej po komorze reakcji kierowana jest na I stopień filtracji na trzech otwartych filtrach odżelaziających. Po I stopniu woda trafia na trzy filtry odmanganiające. W procesie uzdatniania nie są stosowane żadne środki chemiczne. Istnieje możliwość awaryjnego chlorowania wody tłoczonyj do zbiorników jak i w samych zbiornikach.

Analogiczny proces technologiczny prowadzony jest w na SUW przy ul. Zbożowej, różnica polega na rodzaju zastosowanych filtrów (filtry zamknięte).

(dowód: akta kontroli str. 628, 680)

16. W badanym okresie ZWiK nie wprowadzał zmian w technologii uzdatniania wody; nie były prowadzone prace wymagające uzyskania oceny PPIS. Spółka w procesie uzdatniania wody nie stosowała żadnych środków chemicznych, nie wystąpiła więc konieczność posiadania pozytywnej opinii higienicznej wydanej przez PPIS.

(dowód: akta kontroli str. 628)

3.3. Informowanie konsumentów o jakości wody.

17. Spółka nie posiadała wewnętrznej procedury dotyczącej zakresu i terminów informowania konsumentów o jakości wody. ZWiK wyniki badań jakości wody zamieszczał na stronie internetowej Spółki³⁶.

(dowód: akta kontroli str. 530, 681)

Prezes ZWiK wyjaśnił, że wyniki badań jakości wody publikowane były w prasie lokalnej, a na bieżąco informacje na temat jakości wody można było uzyskać w wydziale techniczno – eksploatacyjnym ZWiK lub sekretariacie Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 628)

Przeprowadzone w dniu 14.06.2017 r. oględziny strony internetowej Spółki potwierdziły zamieszczenie informacji dotyczącej jakości wody. Podane zostały podstawowe parametry jakościowe wody wg. stanu na maj 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 523-530)

W wyniku przeprowadzonych oględzin w dniu 14.06.2017 r. w siedzibie Spółki, ustalono, że na tablicy ogłoszeniowej, znajdującej się przy głównych drzwiach wejściowych, widniała m.in. informacja o możliwości zapoznania się ze z danymi

³⁶ www.zwikwalcz.pl

ZWiK na stronie internetowej Spółki. Na tablicy ogłoszeniowej podano adres internetowy Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 530)

18. W latach 2015 - 2017 nie było przekroczeń parametrów jakości wody określonych w rjws. W związku z czym nie było potrzeby informowania konsumentów o przekroczeniach, a tym samym jej uzgadniania z PPIS.

(dowód: akta kontroli str. 587, 628, 681)

3.4. Działania na rzecz poprawy jakości wody wodociągowej i zapewnienia jej bezpieczeństwa.

19. W badanym okresie nie wystąpiły problemy z dostarczeniem wody przez ZWiK, o wymaganych parametrach, do odbiorców usług.

(dowód: akta kontroli str. 579-583, 629, 682)

20. W sprawie działań podejmowanych przez Spółkę, adresowanych do odbiorców wody wodociągowej (w szczególności do właścicieli lokali w budynkach wielolokalowych, zarządców i właścicieli nieruchomości), mających na w celu utrzymanie dobrej jakości wody wodociągowej na wypływie z zaworu czerpalnego u odbiorcy poprzez dbałość o stan techniczny i właściwą eksploatację wewnętrznych instalacji wodociągowych Prezes ZWiK wyjaśnił: (...) Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz treścią umów z odbiorcą usług, granica odpowiedzialności ZWiK oraz miejscem dostarczania wody jest zawór za wodomierzem głównym zainstalowanym na terenie nieruchomości. Spółka nie ma wpływu na stan techniczny instalacji wewnętrznych w budynkach wielolokalowych czy też w samych lokalach mieszkalnych. Jednak w celu zmniejszenia awaryjności instalacji wewnętrznych i przyłączy w okresie zimowym Spółka przypomina o obowiązku zabezpieczenia pomieszczenia wodomierzowego oraz przyłączy wodociągowych poprzez umieszczenie informacji na stronie internetowej (www.zwikwalcz.pl), w prasie lokalnej czy nawet wysyłając stosowne przypomnienie do zarządców budynków i właścicieli nieruchomości wielolokalowych.(...).

(dowód: akta kontroli str. 629, 682)

21. Zarządzeniem Burmistrza Nr 4/99 z 30.09.1999 r. wyznaczono na koordynatora do spraw zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych Prezesa ZWiK.

W okresie objętym kontrolą obowiązywały Plany zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla Miasta (z kwietnia 2011 r. i lipca 2016 r.), pozytywnie zaopiniowane przez PPIS oraz Plany ochrony ujęć wody (studnie głębinowe) uzgodnione z Komendą Wojewódzką Policji w Szczecinie.

Prezes ZWiK wyjaśnił: (...) Obudowy studni wyposażone są w system alarmowy włączony do monitoringu wewnętrznego stacji oraz do Centrum Monitorowania Alarmów Agencji Ochrony (...).

(dowód: akta kontroli str. 426-450, 629-630, 683)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Prawidłowość ustalania cen za wodę wodociągową.

4.1. Kalkulacja i zatwierdzanie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę.

Opis stanu faktycznego

1. Podstawowe dane finansowe Spółki w okresie objętym kontrolą wynosiły według stanu na 31.12.2014 r., 31.12.2015 r. i 31.12.2016 r. odpowiednio:

- aktywa trwałe: 126.896,4 tys. zł, 124.699,2 tys. zł i 122.750,5 tys. zł;
- środki pieniężne³⁷: 7.110,8 tys. zł, 628,7 tys. zł i 3.088,8 tys. zł;
- kapitał podstawowy: 29.014,5 tys. zł, 29.084,0 tys. zł i 29.684,0 tys. zł;
- kapitał zapasowy: 1.353,1 tys. zł, 1.377,3 tys. zł i 793,6 tys. zł
- przychody ze sprzedaży ogółem: 12.670,5 tys. zł, 14.421,7 tys. zł i 14.348,9 tys. zł;
- przychody ze sprzedaży wody: 4.749,6 tys. zł; 4.808,9 tys. zł i 4.785,8 tys. zł;
- koszty działalności operacyjnej: 12.921,6 tys. zł, 12.715,9 tys. zł i 14.400,5 tys. zł;

(dowód: akta kontroli str. 539-540, 555, 701-702)

W badanym okresie Spółka nie występowała do Burmistrza o dodatkowe środki na realizację zadań związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę, Spółka nie otrzymywała z Urzędu Miasta dofinansowania na cele rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych, nie była również uchwalana ani przekazywana dopłata do cen wody, o której mowa w art. 24 ust. 6 uzzw.

(dowód: akta kontroli str. 540, 702)

2. Spółka posiadała system rachunkowości zgodny z obowiązującymi przepisami, w szczególności z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³⁸ oraz zatwierdzone zasady (politykę) rachunkowości. Prowadzona ewidencja finansowo-księgowa umożliwiała wydzielenie kosztów stałych i zmiennych, przychodów związanych z poszczególnymi rodzajami działalności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, a także w odniesieniu do poszczególnych taryf; ustalenie kosztów związanych z działalnością inwestycyjną w poprzednim roku obrachunkowym; dokonanie alokacji niezbędnych przychodów według taryfowych grup odbiorców usług. System finansowo-księgowy umożliwiał odrębne ewidencjonowanie zdarzeń gospodarczych dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

(dowód: akta kontroli str. 540, 703)

3. Wnioski o zatwierdzenie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę na 2015 r. (obowiązujące w okresie 1.02.2015 r. – 31.01.2016 r.), 2016 r. (obowiązujące w okresie 1.02.2016 r. – 31.01.2017 r.) i 2017 r.³⁹ (wraz z uzasadnieniem i wymaganymi załącznikami) zostały przedstawione Burmistrzowi przez ZWiK odpowiednio w dniach: 21.11.2014 r., 20.11.2015 r. i 21.11.2016 r., tj. z zachowaniem ustawowego wymogu 70 dni przed wejściem taryf w życie (art. 24 ust. 2 uzzw).

(dowód: akta kontroli str. 86-158, 540, 703)

Do uzasadnienia wniosków na 2015 r. i 2016 r. dołączono rachunek zysków i strat, bilans, zestawienie zmian w kapitale własnym, rachunek przepływów pieniężnych (odpowiednio za 2013 r. i 2014 r.), nie zamieszczono jednak pełnego sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy w rozumieniu uor.

(dowód: akta kontroli str. 86-158, 540-541, 703-704)

³⁷ W kasie i na rachunkach.

³⁸ Dz. U. z 2016 r. poz. 1047, ze zm.; dalej: uor.

³⁹ W okresie 12 miesięcy, tj. 1.02 – 31.03.2017 r. oraz 1.04.2017 r.-31.01.2018 r. obowiązywały taryfy będące przedmiotem wniosków o przedłużenie czasu obowiązywania dotychczasowych taryf.

W okresie 1.02.2017 r. - 31.03.2017 r. obowiązywały taryfy, będące przedmiotem wniosku o przedłużenie czasu obowiązywania dotychczasowych taryf, który został złożony w dniu 21.11.2016 r.

Na okres 1.04.2017 r. - 31.01.2018 r. ustalono taryfy, będące przedmiotem wniosku o przedłużenie czasu obowiązywania dotychczasowych taryf, który został złożony w dniu 13.03.2017 r.⁴⁰

Do ww. wniosków dołączono wszystkie wymagane przepisami załączniki, tj. informacje dotyczące zakresu świadczonych usług oraz warunków ekonomicznych uzasadniających przedłużenie obowiązywania dotychczasowych taryf (zgodnie z art. 24 ust. 9b i 9c uzzw).

(dowód: akta kontroli str. 159- 164, 541-542, 705)

4. Spółka zgodnie z wymogami § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków⁴¹ zamieściła we wszystkich badanych taryfach wymagane przepisami elementy, tj.: rodzaje prowadzonej działalności, rodzaj i strukturę taryfy, taryfowe grupy odbiorców usług, rodzaje i wysokość cen (Spółka nie stosowała opłaty abonamentowej), warunki rozliczeń z uwzględnieniem wyposażenia nieruchomości w przyrządy i urządzenia pomiarowe, warunki stosowania cen i stawek opłat.

(dowód: akta kontroli str. 542)

Spółka, zgodnie z § 14 rtwr, dokonała wyboru struktury i rodzaju taryfy, uwzględniając w zależności:

- od przyjętego rodzaju taryfy dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców usług: taryfę niejednolitą - zawierającą różne dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców ceny za dostarczoną wodę;
- od struktury taryfy: taryfę jednoczłonową - zawierającą cenę odniesioną do 1 m³ dostarczanej wody, bez stawki opłaty abonamentowej.

(dowód: akta kontroli str. 542)

5. W badanych taryfach Spółka nie uwzględniła stawki opłaty za przyłączenie do urządzeń wodociągowych, będących w jej posiadaniu, określonej w § 5 pkt 7 rtwr, co było to zgodne z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z 6.08.2015 r.⁴² Spółka postąpiła prawidłowo, nie uwzględniając tej opłaty w kalkulacji cen (zawartej z tabeli F załącznika do taryf).⁴³

(dowód: akta kontroli str. 542-543, 706)

6. Ustalając niezbędne przychody dla potrzeb obliczenia taryfowych cen i stawek opłat planowanych za wodę na rok obowiązywania taryf, tj. na 2015 r. i 2016 r. (w 2017 r. obowiązują taryfy przedłużone z 2016 r.), ZWiK uwzględnił m.in. koszty eksploatacji i utrzymania (odpowiednio w wysokości 4.891,8 tys. zł i 4.850,3 tys. zł), odsetki (odpowiednio 76,6 tys. zł i 13,5 tys. zł), należności nieregularne (odpowiednio 40,0 tys. zł i 16,5 tys. zł), marżę zysku (odpowiednio 0,00 zł i 48,5 tys. zł) oraz wartość niezbędnych przychodów w wysokości odpowiednio 5.008,4 tys. zł i 4.928,8 tys. zł.

W związku z tym, że całość poboru wody objęta była ważnymi pozwoleniami wodnoprawnymi na pobór wód, w opłatach za korzystanie ze środowiska (odpowiednio 144,0 tys. zł i 108,0 tys. zł) Spółka nie ponosiła podwyższonych opłat

⁴⁰ Nie został dochowany termin 70 dni przed wejściem taryf w życie, ale do wniosków o przedłużenie taryf wymóg art. 24 ust. 2 uzzw nie ma zastosowania.

⁴¹ Dz. U. Nr 127, poz. 886 ze zm.; dalej: rtwr.

⁴² Sygnatura akt: II SA/Ke 581/15.

⁴³ W opinii biegłego, powołanego postanowieniem z 18.05.2017 r.

za pobór wód. W kosztach eksploatacji i utrzymania uwzględniano wyłącznie amortyzację od urządzeń wodociagowych pozostających własnością Spółki (ZWiK nie eksploatuje urządzeń niebędących jego własnością).

Średnia zmiana wartości przychodów zaopatrzenia w wodę stanowiła w 2015 r. – 102,06%, w 2016 r. – 101,89%.

(dowód: akta kontroli str. 118, 152, 543-544, 706)

7. Kwoty kosztów eksploatacji i utrzymania za rok obrachunkowy poprzedzający wprowadzenie nowych taryf zaplanowane zostały rzetelnie i w oparciu o rzeczywiste dane, tj. dane za okres od 1.10 poprzedniego roku do 30.09 roku, w którym składany był wniosek taryfowy. Było to zgodne z § 2 pkt 7, a także § 7 ust. 1 oraz § 8 rtwr.

(dowód: akta kontroli str. 544-545, 708-709)

8. W badanym okresie Spółka nie występowała do Burmistrza o środki na realizację zadań związanych ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę. Wartość niezbędnych przychodów dotyczących zaopatrzenia w wodę ustalono na poziomie 5.008,4 tys. zł w 2015 r. i 4.928,8 tys. zł w 2016 r. Spółka nie otrzymywała w tym okresie dofinansowania na cele rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych. Poza pozycjami składowymi niezbędnych przychodów omówionymi w ww. punkcie 6., Spółka uwzględniła w kalkulacji również odsetki. Rat kapitałowych ponad wartość amortyzacji nie uwzględniono w kalkulacji. Koszty odsetek Spółka ustalała stosownie do § 8 ust. 2 rtwr w wielkościach wynikających z umowy kredytowej lub pożyczkowej w roku obowiązywania taryf.

(dowód: akta kontroli str. 118, 152, 545, 709)

Odnosząc się do sposobu ustalenia wysokości odsetek przyjętych do kalkulacji taryf oraz uzasadnienia ich uwzględnienia we wnioskach o zatwierdzenie taryf Prezes ZWiK wyjaśnił, że „(...) przedłożony wniosek zawiera wszystkie informacje wskazane w treści Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków („Rozporządzenie”). Rozporządzenie w swej treści wskazuje enumeratywnie elementy, które winno zawierać uzasadnienie do wniosku o zatwierdzenie taryfy. Powyższą kwestię reguluje § 19 Rozporządzenia. Ustawodawca w § 19 Rozporządzenia nie wskazał, iż elementem obligatoryjnym dla uzasadnienia wniosku o zatwierdzenie taryfy jest „informacja o sposobie ustalenia wysokości odsetek przyjętych do kalkulacji, ani uzasadnienia od ich uwzględnienia”.

W tym miejscu ZWiK pragnie zwrócić uwagę, iż przedłożone przez Spółkę wnioski zawierają tabelę, w których zostały wskazane odsetki zgodnie z treścią Rozporządzenia. W ocenie Spółki brak jest konieczności do wskazania sposobu ustalenia wysokości odsetek przyjętych do kalkulacji. Spółka wskazuje, iż w jej przekonaniu przedłożone wnioski o zatwierdzenie taryf zostały prawidłowo skonstruowane, natomiast brak jest podstaw prawnych nakładających na Spółkę obowiązek wskazania informacji o sposobie ustalenia wysokości odsetek przyjętych do kalkulacji oraz uzasadnienia do ich uwzględnienia.”

(dowód: akta kontroli str. 660)

9. W okresie objętym kontrolą Spółka, zgodnie z § 14 rtwr stosowała prawidłową strukturę taryf w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, tj. taryfę niejednolitą (w zależności od przyjętego rodzaju taryf dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców usług) oraz taryfę jednoczłonową (w zależności od struktury taryf).

(dowód: akta kontroli str. 546, 710)

10. W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę wyodrębniono dwie taryfowe grupy odbiorców usług: Grupa 1: Gospodarstwa domowe (charakteryzowani jako: odbiorców z gospodarstw domowych zużywających wodę do celów socjalno-bytowych); Grupa 2: Przemysłowi i pozostali odbiorcy (charakteryzowani jako: odbiorcy zużywający wodę w procesach przemysłowych, produkcyjnych i technologicznych oraz usługowych, tj. studzenia, czyszczenia, płukania, transport, handel itp.).

(dowód: akta kontroli str. 546)

ZWiK stosował następujące współczynniki kosztów: A: sprzedaż roczna wody; B: przewidywane roczne opłaty za korzystanie ze środowiska – usługi zaopatrzenia w wodę; C: ilość roczna dostarczanych ścieków; D: przewidywane roczne opłaty za korzystanie ze środowiska – usługi odprowadzania ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 86-164)

11. Stosownie do kalkulacji zawartych w załącznikach do wniosków o zatwierdzenie taryf w badanym okresie, podstawą do ustalenia ceny 1 m³ wody były: wartość planowanych na rok obowiązywania nowych taryf niezbędnych przychodów w zł/rok oraz planowana wielkość zużycia wody w m³/rok. ZWiK, zgodnie z wymogiem § 15 ust. 2 rtwr prawidłowo zastosował zasady rachunkowe (matematyczne) kalkulacji cen i stawek opłat. Cenę 1 m³ wody wodociągowej wyliczono w 2015 r. na 5,01 zł (grupa 1) i 5,11 zł (grupa 2), odpowiednio w 2016 r. 4,98 zł i 5,05 zł oraz w 2017 r.⁴⁴ 4,98 zł i 4,05 zł.

(dowód: akta kontroli str. 546-548, 552, 711-712)

Taryfowe grupy odbiorców usług, nie zostały oparte na zróżnicowanej jakości wody lub kosztach z tego wynikających. Kalkulacje cen nie uwzględniały różnic w cenie w zależności od stref zasilania w wodę, ze szczególnym uwzględnieniem jakości wody w poszczególnych ujęciach lub systemach wodociągowych. Jakość wody, zgodnie z wymogami prawnymi, objęta jest stałym monitoringiem prowadzonym przez Spółkę oraz PPIS.

(dowód: akta kontroli str. 548, 712-713)

12. W latach 2014-2016 Spółka osiągnęła zyski netto z działalności ogółem w wysokości odpowiednio: 110.010,20 zł, 260.190,17 zł, 816.669,63 zł. We wszystkich latach objętych analizą, uchwały Zgromadzenia Wspólników Spółki przewidywały jednakowy sposób rozdysponowania zysków Spółki, tj. przekazanie zysku na fundusz zapasowy.

(dowód: akta kontroli str. 548, 555, 713)

13. Taryfy na lata 2015 i 2016 weryfikowane były przez Burmistrza. Z przeprowadzonej weryfikacji sporządzano dokument (raport) pn. „Weryfikacja wniosku o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków”. W ww. dokumentach, zgodnie z wymogiem art. 24 ust. 4 uzzw, przeprowadzono analizy w zakresie czy taryfy i plan zostały opracowane zgodnie z przepisami uzzw oraz zweryfikowano koszty, o których mowa w art. 20 ust. 4 pkt 1 uzzw, pod kątem celowości ich ponoszenia.

(dowód: akta kontroli str. 504-507, 548-549, 713)

14. Taryfa obowiązująca:

- w 2015 r. (w okresie 1.02.2015 r. – 31.01.2016 r.) weszła w życie na podstawie art. 24 ust. 8 uzzw; w 2014 r., po złożeniu przez Spółkę wniosku o zatwierdzenie taryf, Rada Miasta Wałcz nie podjęła uchwały w sprawie zatwierdzenia taryf;

⁴⁴ W 2017 r. obowiązywały taryfy przedłużone z 2016 r.

- w 2016 r. (w okresie 1.02.2016 r. – 31.01.2017 r.) weszła w życie na podstawie uchwały Rady Miasta Wałcz nr VII/SXVIII/100/15 z 29.12.2015 r. w sprawie zatwierdzenia taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miasta Wałcz. Uchwała została podjęta z zachowaniem wymaganego przez uzzw terminu, tj. przed upływem 45 dni od dnia złożenia wniosku, czyli zgodnie z art. 24 ust. 5 uzzw;
- w okresie 1.02.2017-31.03.2017 weszła w życie na podstawie uchwały Rady Miasta Wałcz nr VII/SXXVIII/181/16 z 27.12.2016 r. w sprawie przedłużenia czasu obowiązywania dotychczasowych taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miasta Wałcz, tj. przed upływem 45 dni od dnia złożenia wniosku;
- w okresie 1.04.2017-31.01.2018 weszła w życie na podstawie uchwały Rady Miasta Wałcz nr VII/SXXXII/213/17 z 28.03.2017 r. w sprawie przedłużenia czasu obowiązywania dotychczasowych taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miasta Wałcz, tj. przed upływem 45 dni od dnia złożenia wniosku.⁴⁵

(dowód: akta kontroli str. 549, 714)

15. Ustalono, że taryfy obowiązujące: w 2015 r. opublikowano w drodze ogłoszenia w prasie lokalnej „Tygodnik Extra Wałcz” (data emisji: 15.01.2015 r.); w 2016 r. opublikowano w drodze ogłoszenia w prasie lokalnej „Pojezierze Wałeckie” (data emisji: 5.01.2016 r.). Taryfy obowiązujące w 2015 r. i 2016 r. opublikowano zgodnie z wymogiem art. 24 ust. 7 uzzw, tj. w terminie co najmniej 7 dni przed dniem wejścia ich w życie.

Taryfa obowiązująca w okresach: 1.02.2017 r. - 31.03.2017 r. i 1.04.2017 r. - 31.01.2018 r. została przez Spółkę opublikowana w drodze ogłoszenia w prasie lokalnej „Pojezierze Wałeckie - SuperPojezierze” (data emisji odpowiednio 13.01.2017 r. i 31.03.2017 r.). Obowiązek Spółki dotyczący terminu publikacji taryf, w przypadku ogłoszenia informacji o przedłużeniu czasu obowiązywania dotychczasowych taryf, należy uznać za spełniony, gdyż uzzw nie precyzuje daty ich ogłoszenia.

(dowód: akta kontroli str. 662)

Prezes ZWiK wyjaśnił, że ogłoszenia dotyczące taryf zostały dodatkowo wywieszane na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Wałcz oraz na tablicy w siedzibie Spółki, a także zamieszczone na stronie internetowej Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 662)

16. W latach 2015-2016 obowiązywały taryfy przez okres jednego roku, zgodnie z treścią wniosku oraz zgodnie z art. 24 ust. 10 uzzw.

W okresie 1.02.2017 r. - 31.03.2017 r. oraz 1.04.2017 r. - 31.01.2018 r. taryfy obowiązywały i obowiązują zgodnie z treścią wniosków o przedłużenie czasu obowiązywania dotychczasowych taryf. Okres obowiązywania taryf był zgodny z art. 24 ust. 9a uzzw.

W okresie objętym kontrolą nie były wydawane decyzje ani wyroki o stwierdzeniu nieważności uchwały Rady Miasta o zatwierdzeniu taryf przez organ nadzoru prawnego Wojewody ani przez Sąd Administracyjny.

(dowód: akta kontroli str. 550, 716)

⁴⁵ W uzzw nie sprecyzowano terminu podjęcia uchwały w przypadku przedłużenia czasu obowiązywania dotychczasowych taryf zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, ale jeżeli przyjąć jako obowiązujące w takim przypadku przepisy dot. wniosków o zatwierdzenie taryf, to uchwała została podjęta z zachowaniem wymaganego przez uzzw terminu, tj. przed upływem 45 dni od dnia złożenia wniosku.

17. Zasady wyceny należności wskazano w Zasadach (Polityce) Rachunkowości, będących załącznikiem do Zarządzenia Zarządu Spółki z dnia 2.01.2004 r. (ze zm.), tj. należności wycenia się w kwocie wymagającej zapłaty, z zachowaniem zasady ostrożności, czyli po uwzględnieniu odpisów aktualizujących ich wartość. Odpisy aktualizujące stosownie do specyfiki należności zasądzonych od odbiorców indywidualnych, tj. gospodarstw domowych ustala się wg zasady częściowej: 30%-50% stanu należności, z uwzględnieniem ryzyka stopnia utraty tych należności, jako że są one odzyskiwane w dłuższym okresie czasu za obopólnym uzgodnieniem spłat ratalnych, co potwierdzają 3-5-letnie wyliczenia. Ta zasada ma zastosowanie do należności pow. 365 dni. Należność przeterminowana pow. 1 roku: należność główna – 100%, odsetki – 100%.

W ramach windykacji Spółka stosowała: wezwania do zapłaty, odcięcie dostaw wody (kilkanaście przypadków w ciągu roku wobec kilku odbiorców usług).

(dowód: akta kontroli str. 551, 716)

Przeprowadzone badanie kontrolne w zakresie terminowości i prawidłowości prowadzenia postępowań windykacyjnych, przeprowadzone na próbie 5 największych kwotowo dłużników (według stanu na 31.12.2014 r.), potwierdziło przestrzeganie ww. zasad, opisanych w Polityce Rachunkowości Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 609-614)

Analiza przeterminowanych należności prowadzona była na bieżąco. Na dzień 31.12.2016 r. wartość należności wynosiła:

- opóźnionych pow. 360 dni: ogółem 266.091 zł, w tym odbiorcy indywidualni 258.731 zł, pozostali 7.359 zł;
- ogółem (w tym terminowe): 1.402.187 zł, w tym odbiorcy indywidualni 896.605 zł, pozostali 505.582 zł.

(dowód: akta kontroli str. 551, 716)

18. W ramach projektu unijnego „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej dla miasta Wałcz” przeprowadzono modernizację stacji uzdatniania wody przy ul. Podgórznej, dzięki czemu jakość wody spełnia wymagania jakościowe i w ostatnich latach nie stwierdzano przypadków pogorszenia parametrów jakościowych wody.

W celu zmniejszenia awaryjności na sieciach i przyłączach wodociągowych, w wieloletnich planach rozwoju i modernizacji corocznie uwzględniana jest pewna ilość przewodów do wymiany. W ramach prac konserwacyjno-remontowych na sieci i przyłączach corocznie: usuwanych jest ok. 20 awarii sieci rozdzielczych, dokonuje się usprawnienia lub wymiany ok. 20 zasuw sieciowych i hydrantów ppoż, obudów i skrzyń do zasuw, wymienia się ok. 300 wodomierzy, modernizuje się przyłącza wodociągowe.

(dowód: akta kontroli str. 551, 718)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W kalkulacji na 2015 r. Spółka nadmiernie uprościła analizę należności nieregularnych, co skutkowało obciążeniem nimi odbiorców w sposób nieuzasadniony. Zgodnie z § 9 ust. 2 rtwr, wartość należności nieregularnych uprawdopodobnia się w sposób określony w uor. Oznacza to, że do kalkulacji niezbędnych przychodów powinny zostać zaliczone wyłącznie te należności lub ich część, których brak przewidywanej zapłaty został uprawdopodobniony (w przeciwnym przypadku mogłaby zachodzić okoliczność, w której jednocześnie obciążamy wszystkich odbiorców częścią należności przeterminowanych, a jednocześnie uzyskujemy w trakcie kolejnego roku obowiązywania nowych taryf zapłatę tych należności – osiągając przychód dwukrotnie z tego samego tytułu).

Spółka zaś zaliczyła do poziomu niezbędnych przychodów, mimo że należności przedawnione nie występowały (w zakresie dostawy wody):

- na 2015 r.: przyjęto plan w wys. 40.000 zł należności (przy wykonaniu na koniec roku obrachunkowego: 13.667 zł, tj. w wysokości 192% powyżej wykonania),
- na 2016 r.: przyjęto 16.500 zł należności (przy wykonaniu na koniec roku obrachunkowego: 16.103 zł, tj. w wysokości 2,5% powyżej wykonania).

(dowód: akta kontroli str. 86-186, 659)

Prezes ZWiK wyjaśnił: „ZWiK ustala należności nieregularne na podstawie odpisów aktualizacyjnych, a ich wartość uprawdopodobnia w sposób określony w ustawie o rachunkowości. Ustala je na podstawie poniesionych kosztów w roku obrachunkowym poprzedzającym rok, w którym wprowadzana jest taryfa z uwzględnieniem planowanych zmian warunków ekonomicznych. Należności nieregularne ustala się na podstawie danych roku obrachunkowego, a więc w wielkości planowanej. Spółka w latach 2014-2015 była jeszcze w trakcie realizacji inwestycji „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej dla miasta Wałcza”, co skutkowało znacznym wzrostem cen. Z analiz należności nieregularnych wnioskować można, że nastąpi wzrost zadłużenia należności powyżej jednego roku. W związku z powyższym uwzględniając zmiany warunków ekonomicznych należności nieregularne zostały zaplanowane w takiej wysokości. Ustalone w ten sposób należności nieregularne nie zapewniają statusu „zapłacone”. W latach 2016-2017 Spółka zakończyła inwestycję. Po analizie rozrachunków należności nieregularne ustalone na podstawie danych roku obrachunkowego uważa się za wystarczające. Nie zaszła okoliczność powodująca osiągnięcie dwukrotnego przychodu.”

(dowód: akta kontroli str. 660)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Do uzasadnienia wniosków o zatwierdzenie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę na okres 1.02.2015 r. - 31.01.2016 r. oraz na okres 1.02.2016 r. - 31.01.2017 r. nie zamieszczono pełnego sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy (w rozumieniu uor), a dołączono m.in.: rachunek zysków i strat, bilans, zestawienie zmian w kapitale własnym, rachunek przepływów pieniężnych odpowiednio za 2013 r. i 2014 rok.

(dowód: akta kontroli str. 658, 703-704)

Prezes wyjaśnił: „(...) W ocenie Spółki nieprzedłożenie pełnego sprawozdania finansowego w rozumieniu Ustawy (...) o rachunkowości (...) wynika z niedopatrzenia Spółki, a ponadto nie powoduje nieważności zatwierdzonej taryfy. Zgodnie z Ustawą (...) o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (...). Zgodnie z art. 24 ust. 3 Ustawy o zbiorowym: „Do wniosku o zatwierdzenie taryf przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne dołącza szczegółową kalkulację cen i stawek opłat oraz aktualny plan.”.

Co więcej zgodnie z art. 45 ust. 2 Ustawy o rachunkowości: „Sprawozdanie finansowe składa się z 1) bilansu; 2) rachunku zysków i strat; 3) informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.”.

ZWiK Wałcz wskazuje, że przedłożone dokumenty wystarczają na potwierdzenie sytuacji finansowej Spółki oraz sposobu wyliczenia przyjętych stawek w taryfie. Spółka wskazuje, iż niezłączenie ostatniego z elementów sprawozdania finansowego w postaci informacji dodatkowej nie wpływa w żaden sposób na dokonaną kalkulację. Najistotniejsze do zweryfikowania prawidłowości przedłożonej taryfy są dokumenty finansowe, które zostały przedłożone przez Spółkę.

Dodatkowo informuję, że pełne sprawozdania finansowe znane są właścicielowi Spółki – miastu Wałcz.”

dowód: akta kontroli str.658-659)

2. Nie zróżnicowano wysokości opłat środowiskowych za pobór w zależności od ich przeznaczenia, co skutkowało że wartość współczynnika alokacji B oraz sposób jego ustalenia był niezgodny z wymogiem § 11 ust. 5 pkt 1 rtwr.

Powyższa nieprawidłowość była przyczyną nieprawidłowej alokację kosztów na taryfowe grupy odbiorców usług. Wartość współczynnika alokacji B znacząco odbiegała od wartości współczynnika alokacji A: w 2015 r. wartość współczynnika A dla gospodarstw domowych wynosi 73,79%, a wartość współczynnika B: 60,00%; w 2016 r. wartość współczynnika A dla gospodarstw domowych wynosi 72,95%, a wartość współczynnika B: 60,00%.

(dowód: akta kontroli str. 86-186, 660-661)

Prezes ZWiK wyjaśnił: „Spółka pragnie zwrócić uwagę, że sposób kalkulacji, który w swej praktyce wykorzystywała ZWiK stał się przedmiotem rozstrzygnięcia Naczelnego Sądu Administracyjnego. Dopiero w dniu 5 lipca 2016 r. Naczelny Sąd Administracyjny w Wyroku w sprawie o sygn. akt: II GSK 1144/16 zakwestionował powyższy sposób kalkulacji.

W tym miejscu Spółka pragnie wskazać, iż od czasu wydania powyższego orzeczenia nie przedłożyła jeszcze wniosku o zatwierdzenie taryfy. ZWiK mając na uwadze motywy i uzasadnienie Wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 lipca 2016 r. (sygn. akt: II GSK 1144/16) uwzględni wytyczne zamieszczone w powyższym orzeczeniu w najbliższej kalkulacji sporządzanej do wniosku o zatwierdzenie taryfy.

Jednocześnie Spółka pragnie zwrócić uwagę , że we wniosku taryfowym na 2015 rok przy kosztach zaopatrzenia w wodę ogółem 4.891.761,00 zł uwzględnione zostały opłaty za korzystanie ze środowiska w wysokości 144.000,00 zł, co stanowi 2,9% udziału kosztów (tabela D wniosku), natomiast we wniosku taryfowym na 2015 rok przy kosztach zaopatrzenia w wodę ogółem 4.850.311,00 zł uwzględnione zostały opłaty za korzystanie ze środowiska w wysokości 108.000,00 zł, co stanowi tylko 2,2% udziału kosztów (tabela D wniosku).”

(dowód: akta kontroli str. 661)

3. ZWiK w komunikatach prasowych dotyczących taryf, obowiązujących w latach 2015-2017 (I kw.) ograniczył się do informacji o wysokości ceny za wodę i ścieki (netto i brutto), co było niezgodne z wymogiem art. 2 pkt 12 uzw oraz § 4 ust. 1 rtwr.

(dowód: akta kontroli str. 662)

Prezes ZWiK wyjaśnił: „W celu ograniczenia kosztów, które musieliby ponieść odbiorcy usług ogłoszenie zostało skonstruowane w ten sposób, że wskazuje najistotniejsze elementy związane z nowowprowadzaną taryfą tj. wysokość cen, termin wejścia w życie, podstawy prawne, taryfowe grupy odbiorców. W ocenie Spółki tej treści ogłoszenie nie narusza praw odbiorców usług z uwagi na ogólnodostępność nowych taryf, które były do wglądu w siedzibie Spółki.”

(dowód: akta kontroli str. 662)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁶, wnosi o:

1. Prawidłowe sporządzanie sprawozdań M-06.
2. Prawidłowe ustalanie współczynnika alokacji B we wnioskach taryfowych.
3. Informowanie w komunikatach prasowych o wysokości ceny za wodę i ścieki zgodnie w wymogami ustawowymi.
4. Poddawanie sieci wodociągowej ZWiK kontroli okresowej przeprowadzanej przynajmniej raz na pięć lat.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 28 lipca 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

Kontroler
Artur Matejko
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
Podpis

⁴⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 524; dalej: ustawa o NIK.